

Arqueoruta

Coma del Clot i Camí dels Enginyers

Descoberta d'espais ramaders d'època medieval i moderna a pocs metres de l'alberg del Pic de l'Àliga

Descubre espacios ganaderos medievales y modernos a pocos metros del albergue del Pic de l'Àliga

Fitxa tècnica / Ficha técnica

Punt d'inici: Santuari de Núria
Nivell dificultat: Moderat
Distància total: 3,2 km
Temps estimat: 2 hores
Desnivell acumulat: 250 m
Tipus de ruta: Lineal

Punto de inicio: Santuario de Núria
Nivel dificultad: Moderada
Distancia total: 3,2 km
Tiempo estimado: 2 horas
Desnivel acumulado: 250 m
Tipo de ruta: Lineal

 Element d'interès
Elemento de interés

 Tren cremallera

 Estació d'esquí
Estación de esquí

 Alberg
Albergue

 Lloc de culte
Lugar de culto

 Indrets d'interès naturalístic
Lugares de interés natural

 Itineraris pedestres
Itinerarios a pie

Recomanacions per als visitants Recomendaciones para los visitantes

 Als centres i punts d'informació us informaran i orientaran per tal de planificar una bona visita al Parc. Cal seguir els consells de seguretat en la muntanya i seguir les recomanacions del Parc.
En los centros y puntos de información les informarán y orientarán para planificar una buena visita al Parque. Seguid los consejos de seguridad en la montaña y las recomendaciones del Parque.

 Els elements d'interès arqueològic estan situats a la vora dels camins, seguïu els camins senyalitzats i torneu-hi després de la visita.
Los elementos de interés arqueológico se encuentran cerca de los caminos, seguid los caminos señalizados y volved después de la visita.

 El patrimoni arqueològic és un patrimoni fràgil situat en un espai natural protegit que cal respectar, protegir i conservar.
El patrimonio arqueológico es un patrimonio frágil situado en un espacio natural protegido que tenemos que respetar, proteger y conservar.

 Aquestes rutes són de lliure accés i obertes a tot tipus de públic acostumat a fer travesses de muntanya. Les rutes no estan, de moment, senyalitzades, però segueixen, en gran part, les rutes del GR 11 i la seva variant GR 11-7.
Estas rutas son de libre acceso y abiertas a todo aquel público acostumbrado a hacer rutas de montaña. Las rutas no están, de momento, señalizadas sobre el terreno, pero siguen, en gran medida, las rutas del GR 11 y el GR 11-7.

Informació útil Información útil

Oficines del Parc Oficinas del Parque

Centre d'Informació del Parc
Centro de información del Parque
Plaça de l'Ajuntament
17534, Queralbs
Tel. 667 116 811
pnterfreser.tes@gencat.cat

CEINR Oficina de suport tècnic
CEINR Oficina de soporte técnico
C. Sant Miquel, 44
Ribes de Freser
Tel. 972 70 22 09
info@ceinr.cat

<http://parcsnaturals.gencat.cat/ca/ter-freser/pnterfreser.tes@gencat.cat>

 Parc Natural
de les Capçaleres
del Ter i del Freser

 Generalitat
de Catalunya

Col·labora:

 ICAC⁹
Institut Català
d'Arqueologia Clàssica

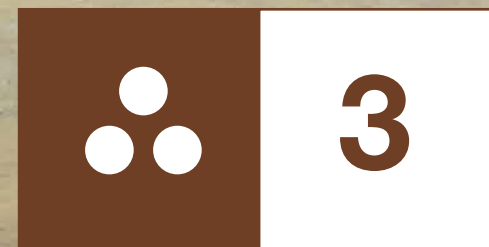
Edita:

 ICRPC⁹
Institut Català de Recerca
en Patrimoni Cultural

Textos i fotografies: GIAP-ICAC
Disseny i maquetació: Pau Olmos
Fons cartogràfic: ICGC

Arqueorutes

Coma del Clot

 Generalitat
de Catalunya

 Parc Natural
de les Capçaleres
del Ter i del Freser

Descripció de la ruta / Descripción de la ruta

Ruta lineal amb poc de desnivell seguint el GR11-7 en direcció al serrat de les Pedrisses fins abans d'arribar al camí dels enginyers que comunica Vall de Núria amb la Vall de Coma de Vaca. Ruta molt accessible on podem apreciar dos conjunts patrimonials en bon estat de conservació situats al vessant de la Coma del Clot i les Pedrisses a pocs metres del camí. En aquesta àrea la presència d'orris ben conservats similars al de la Coma de Gombren o a d'altres estudiats a la zona de la vall del Freser ens mostren com era el sistema per munyir les ovelles i la producció del formatge a l'època medieval i fins a inicis del segle XX.

Ruta lineal con poco desnivel que sigue el GR11-7 en dirección al serrat de les Pedrisses hasta llegar al camí dels enginyers que comunica Vall de Núria con el valle de Coma de Vaca. Ruta fácilmente accesible donde podremos observar dos conjuntos patrimoniales en buen estado de conservación situados en la ladera de la Coma del Clot, a escasos metros del camino actual. En esta zona, la presencia de orris bien preservados similares al de la Coma de Gombren o a otros analizados en la zona del valle del Freser, nos muestran cómo era el sistema para ordeñar las ovejas y la producción de queso desde la Edad Media, hasta inicios del siglo XX.

Vista del jaciment de la Coma del Clot des de la Coma de Gombren
Vista del yacimiento de la Coma del Clot desde la Coma de Gombren

Punts d'interès arqueològic / Puntos de interés arqueológico

6 Orri de la Coma del Clot
Orri de la Coma del Clot

Orri situat en un replà al vessant, al sud del Pic de l'Àliga. Està format per un conjunt de cabanes, tancats, dues munyidores i una cava formatgera excavada al vessant. Es tracta del conjunt més gran conservat a la vall de Núria per la producció de formatge en època moderna i demostra la importància d'aquesta activitat en la vall en èpoques recents. Els paral·lels més immediats d'aquesta estructura es troben a la Coma de Gombren i a la Coma del Freser on s'ha evidenciat l'explotació formatgera d'orris des dels segles IX-X dC, tot i que la majoria d'aquestes estructures són d'un moment posterior. Les excavacions realitzades en aquest jaciment durant l'estiu de 2017 han permès precisar millor la cronologia de l'assentament entre els segles XIV-XV, que correspon a una fase d'expansió de les activitats ramaderes en època moderna.

Orri situado en una zona llana, al sur del Pic de l'Àliga. Se compone de un conjunto de cabañas, cercados, dos pasadizos para el ordeño y una cava excavada para la maduración del queso. Se trata del conjunto más grande conservado en vall de Núria para la producción de queso en época moderna y muestra la importancia de esta actividad en Núria. Los paralelos más inmediatos de esta estructura los encontramos en la Coma de Gombren y en la Coma del Freser donde se ha documentado la explotación quesera de los orris desde los siglos IX-X d.C., aunque la mayoría de estas estructuras son posteriores. Las excavaciones realizadas en este yacimiento durante el verano de 2017 han permitido fechar este conjunto entre los siglos XIV-XV, que corresponde a una fase de expansión de las actividades ganaderas durante la Edad Moderna.

Superposició de cabanes
Superposición de cabañas

Cava formatgera
Cava para maduración del queso

Conjunt de les estructures de la Coma del Clot - Conjunto de las estructuras de la Coma del Clot

7 Jaça de les Pedrisses
Majada de les Pedrisses

Gran espai ramader format per un conjunt de tancats i cabanes situades al vessant amb un fort pendent que ha malmès la conservació de les restes. Les cabanes situades més a prop del camí dels Enginyers són les que presenten un millor estat de conservació i indiquen una ocupació ramadera de cronologia contemporània, que seria coetània a la darrera fase d'ocupació de l'orri de la Coma del Clot. En aquesta àrea destaca la presència de marges terrassats en pedra seca relacionats amb activitats agrícoles d'alta muntanya, de les quals se'n conserven molt poques restes al paisatge actual.

Gran espacio ganadero formado por un conjunto de cercados y cabañas situados en la ladera con un gran desnivel, que ha perjudicado la conservación de los vestigios. Las cabañas situadas más cerca del camí dels Enginyers son las que muestran un mejor estado de conservación e indican una ocupación ganadera de cronología contemporánea, coetánea de la última fase de ocupación del orri de la Coma del Clot. En esta área destaca la presencia de terrazas de piedra seca relacionadas con actividades agrícolas de alta montaña, de les que se conservan pocos restos en el paisaje actual.

Conjunt d'estructures a la Jaça de les Pedrisses-Conjunto de estructuras en la Majada de les Pedrisses

A finals de l'edat mitjana (segles XIV-XVI) observem una important fase d'expansió agrícola i ramadera que tindrà una continuïtat en època moderna i contemporània, i resulta coetània de l'anomenada petita edat del gel. En aquest moment observem la consolidació d'espais ramaders especialitzats (orris), dedicats a l'elaboració de formatge durant el període estival. Aquestes pràctiques tenen una continuïtat fins a inicis del segle XX, quan les pràctiques ramaderes seran progressivament abandonades o substituïdes per altres models d'explotació ramadera o per altres interessos econòmics.

Hacia el final de la Edad Media (siglos XIV-XVI) observamos una importante fase de expansión agrícola y ganadera que tendrá una continuidad en épocas moderna y contemporánea, y resulta coetánea de la llamada Pequeña Edad del Hielo. En este momento observamos la consolidación de espacios ganaderos especializados (orris), dedicados a la elaboración de queso durante el verano. Estas prácticas tienen una continuidad hasta inicios del siglo XX, cuando las prácticas tradicionales son sustituidas progresivamente por otros modelos de explotación ganadera, o bien otros intereses económicos.